

Lakewood Daf Yomi

PRESENTED BY SRULY BORNSTEIN

לע״נ

ברוך דוב ז״ל בן יבלחט״א משה חיים ווידרא נ״י
הרב שמעון דוד בן ר' יעקב יוסף איידער זצ״ל

מראה מקומות רשפי אש

לע״נ מרים שיינדל בת יבלחט״א אפרים שמעון סינאוויץ

כל המנחות פרק ראשון מנחות

ב.

עין משפט
נר מצוה

א א ב מ"י ט"ו מ"ה
פסולי המוקדש חלוקה
ב א מ"י ט"ו מ"ה

שיטה מקובצת

א] מנחת חוטא. הכתובה
בפרשת ויקרא דהיינו
אכילת קודש וכניסת
מקדש בטומאה ושמיטת
קול וביטוי שפתי
דמייני עשירית הארבע
והיא נקראת מנחת חוטא
ואין בה לא שמן ולא
לבונה: ב] כל המנחות
שנקמצו שלא לשמן
כשרות. למה לי למתני
אלא. פי' דהא אמרינן
לעילם שינה אדם דרך
קצרה אי"כ למה לי
למיתנא אלא דלישנא
דאלא משמע דיש בהן
כשרות הרבה ואין בהם
משום פסול אלא שלא
עלו ואיזה כשרות יש
אלא שהקומץ נקטר
והשירים נאכלין. ומשני
דאסור לשנות בהן. תוס'
מ"ה: א] קרי לה נדר
וקרי לה נדבה. ס"א אינו
מנחה. אלא אם כמה
שנדתה. וה"פ דקרא אם
מוצא שפתין תשמור
ועשית מוצא שפתין אז
יהא מפש כמו שנדרת
ואם לאו לה' אלהיך
נדבה. תוס' חיצונית:
ד] לשם מחבת. וה"ה
שינוי בעלים כגון מנחת
ראובן לשם מנחת
שמעון. תוס': ט] ולשמו
לא. עין לקמן רש"י דף
קג ע"ב: ז] קמיל דאך
בגמרא דבירי אדם נתפס
אית לן היכא אצטרך
למתני הני תרי בבי:
ח] נדרת. אלא מדלא
כתב תשמור כאשר
נדרת אלא ועשית כאשר
נדרת מנחת הכי אם
כמה שנדרת עשית
לשמה יהא נדר כלומר
יצאת ידי נדרך ואם לאו
יהא נדבה ויבאי אחת
לנדור. אילמא מרמי
לנדבה האי ששמשא שלא
לשמו וכיון דנדבה היא
אסור לשנוי בה:
ט] בריה רבי חייה הוא
דאחא בא לעובדה:
י] כחטאת כו'. ועוד
דלקמן בפרקין (דף ד.)
אמרינן בשלמא מנחת
חוטא חטאת קרייה
רחמנא אלמא דכחטאת
אין זה עיקר
דרשא. מהר"ם: י] דואת
התורה לעולה ולמנחה
ולחטאת וגו' דמיידי בין
במה בין עוף: יא] את
הפר אשר לו. עין תוס'
חולין דף כ"א ע"א ד"ה
כמספספ: יב] דחטאת
כלשמן דמי. ה"ה:

חשב שלמה על שיטה מקובצת

א] כל בריה זבחים דף ב'
למה למתני קרי ליה נדר
וקרי ליה נדבה פ"ט.

כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשרות אלא עלו לבעלים כו'.
עבודה קמייתא נקט וה"ה נמינה כצלי והולכה והקטרה כדקתני
קיפא ד' עבודות יש בקומץ כנגד ד' עבודות שיש בדם כדאמרין לקמן
בפ"ב (ד' טו.) ובפ"ק דזבחים (ד' ז.) וצאזון ד' עבודות פסלה מחטבה
שלא לשמן ומחטבת פיגול דחוק לזמנו
וחוק למקומו אצל בתוספה והגשה אין
מחטבה פוסלת אע"ג דצעי כהונה
וצפ"ק דזבחים (ד' ז.): ילפינן מקראי
דמחטבה פוסלת בשלמים ד' עבודות
ושאר זבחים ילפינן משלמים בהיקשא
וזאת המורה ומקרא דמולא שפתין
ומנריך להו ונראה להמנחות נמי
ילפינן למורה משלמים מההיא היקשא
גופה כמו בזבחים דמדרשא דר' שמעון
דדריש בגמרא בסמוך קדש קדשים
היא כחטאת וכאשם מנחת חוטא הרי
היא כחטאת מנחת נדבה הרי היא
כאשם לא מניין למיך דלא עיקר
דרשא היא כדאמרין צפ"ק דזבחים
(ד' ז.) דעיקר קרא לכדר' יהודה
צריה דרבי חייה א"ל ב"ל לעובדה צד
עובדה זמין כחטאת א"ל כו' ולעכב
במנחת חוטא מפרש התם מדכתיב
זה היא כמו בתעלות וכן מפרש נמי
בפירקין (ד' ז.) דגמר מנחת חוטא
ומנחת קנאות ד' דפוסלות שלא לשמן
דכתיב זהו היא ואם תאמר ועופות
דצנו לשמן כדאמרין בגמרא וכדתני
זבחים צפ' חטאת העוף (ד' טו.):
מגלן דאי מהיקשא דזאת המורה אי
אפשר לומר כן לפירוש הקונט' דפ"ק
דחולין (ד' כב.) גבי עולת העוף
דכתיב ואת השני יעשה עולה כמשפט
דדריש התם כמשפט חטאת צהמה

א] המנחות שנקמצו שלא לשמן כשרות אלא
שלא עלו לבעלים לשם חובה הוי' מנחת
חוטא ומנחת קנאות ב' מנחת חוטא ומנחת
קנאות שקבוצן שלא לשמן נתן בכלי והלך
והקטיר שלא לשמן או לשמן ושלא לשמן או
שלא לשמן ולשמן פסולות כיצד לשמן ושלא
לשמן לשם מנחת חוטא ולשם מנחת נדבה
שלא לשמן ולשמן לשם מנחת נדבה ולשם
מנחת חוטא: ג] למה לי למיתנא אלא
ליתני ולא עלו לבעלים לשם חובה הא קמ"ל
לבעלים הוא דלא עלו לשום חובה הא מנחה
גופה כשרה ז' אסור לשנוי כדברא ד' דאמר
רבא עולה ששחטה שלא לשמה אסור לזרוק
דמה שלא לשמה ז' איבעית אימא קרא אימא סברא
משום דמושני בה כל הני לישני בה וניזיל ואיבעית אימא קרא ז' מוצא שפתין
תשמור ועשית כאשר נדרת ליי' אלהיך נדבה ד' נדר הוא ב' קרי ליה נדר
וקרי ליה נדבה אלא אם כמה שנדרת עשית היא נדר ואם לאו היא נדבה

דאינו צא אלא מן החולין וציוס וצידו הימנית שהקשה שם הקונטרס דמהיקשא דזאת המורה נפקא דדריש מנייה בסוף המורה (לקמן דף פג.)
מה חטאת אינו צא אלא מן החולין אף כל דבר שצחצה אינה צאה אלא מן החולין ופירש בקונטרס (ד' דמתוך כך) דעוף לא כהז
צאהו קרא ולא אמרינן אלא בקרבן צהמה ואין לתרץ דילפינן עופות מנזבחים לענין לשמן דאיכא למיפטר מה לזבחים שכן טעונון כלים
דכי האי גונא פריך צפ' איזוהי מקומן (זבחים דף מה.) גבי פסון ומיהו לפירוש הקונטרס דחולין קשה דעל כרחיך עופות כתיב בקרא דזאת
המורה ד' דמתיק התם דציוס דחטאת העוף מציוס צווחו נפקא דכתיב תמי היקשא דזאת המורה וכן צנמילה צפ' הקורא למפרע
(ד' כ.) גבי כל היום כשר למליקה דדריש בגמרא מציוס צווחו וצפ' קמא דזבחים (ד' ז.): גמרא חוץ מן הפסח דריש פסח לענין לשמן
למזוהי מדאיתקוש לשלמים מדכתיב ציוס צווחו להקריב את קרבניהם זה צבור מעשר ופסח אי"כ כיון דעופות נמי מציוס צווחו נפקי
שמע מניה דעופות נמי אחיץ בהיקשא דזאת המורה והוא הדין לענין שלא לשמן למזוהי מדאיתקוש לשלמים ולעכב בחטאת העוף דדרשינן
בתורת כהנים מדכתיב היא והא דליתרין לן כמשפט צפ' קמא דחולין (ד' ז.) ד' לפרש חליצה דר' אליעזר דפ' המורה (לקמן דף פג.): דלית
ליה היקשא דזאת המורה ו"ע דהיא דרשא דמיימי צפ"ק דחולין (ד' ז.) דמשלו ולא משל ציבור ולא משל מעשר דריש לן דצפרק המורה
(לקמן דף פג.) חליצה דר' עקיבא ודלא כר' אליעזר ועוד היכי ילפינן עופות מחטאת צהמה הא חטאת צהמה דקאמר על כרחיך לאו מפרו
של אהרן קאי דמה עניינו לשם אלא מחטאת צהמה דלעיל מינה קאי שמצינן בעשירות שזו צאה חליפין לה כדפי' שם בקונטרס וחטאת
צהמה מפרו של אהרן ילפא מדאיתקור חטאת והיינו למד מן הלמד ועוד קשה למה לי למדרש התם צפרו של אהרן משלו ולא משל מעשר
חיפוק ליי' כדאמרין בספרי צפרת ראה אנכי צענין דממעט עולות משום דכתיב גבי מעשר ואלתן ופרו של אהרן לשריפה קאי ומיהו
זה י"ל הא דכתיב אשר לו עיקר אתא למידרש משלו ולא משל ציבור ונראה לפרש דמיתורא דרשין כל חטאות דכתיב צפרו של אהרן
את פר החטאת אשר לו דהוה מצי למכתב ב"ל את הפר אשר לו וכתיב החטאת למימרא דכל חטאות צין חטאת צהמה צין חטאת העוף
משלו דהיינו מן החולין ולא משל מעשר והשתא ניחא דלא הוי היקש ומיהו אכתי קשה למה לי כמשפט לענין חולין גבי עולת העוף חיפוק
ליה מדרשא דספרי דהא אינה נאכלת וי"ל דס"ד דאתא והקריבו לחלק לענין חולין כדדריש התם לחלק הכתוב צין חטאת העוף לעולת
העוף מדכתיב והקריבו ב' מתוך כך ניחא ליה דלא הוה ילפינן לה מהיקשא דזאת המורה משום דכתיב והקריבו ואת אש כן מאי פריך
התם ציוס מציוס צווחו נפקא דילגא הייתי מחלק מוהקריבו וי"ל דציוס צווחו כתיב על זאת המורה לעולה דמשמע כל עולות ולוג שמן של
מזורע דצעי לשמן דתמיא לקמן בהקומץ רצה (ד' טו.): ג] (גמר) שבע הזאות שצפרה (דקמיה צברייתא) ושצפניט ושצמזרעע שלא לשמן פסולות
פי' להרצות כדמסיק יש לפרש דנפיק מהיקשא דזאת המורה דציוס צווחו את בני ישראל להקריב את קרבניהם (ויקרא י) איירי נמי צלוג שמן
של מזורע דאיירי קרבן כדדרשינן צפ' ואלו מנחות (לקמן דף עב.) לכל קרבנס לרצות לוג שמן של מזורע אצל אין לתרץ דהוי בכלל אשם מזורע
דאש כן יפסל שלא לשמו ליי' אליעזר כאשם ולקמן בהקומץ רצה (ד' טו.) מסקינן דלא מיפסיל משום דהוי למד צהיקש ודבר הלמד צהיקש
אין חוזר ומלמד צהיקש ומהא דדריש צנמילה (ד' כ.) מליקה מציוס צווחו ושמיטה מציוס זבחים ולא דריש שמיטה מציוס צווחו כמליקה
משום דשמיטה לאו עבודה היא: ש] שלא לשמן. לכאורה משמע דאיירי עשירי קודש כדמפרש צפ"ק דזבחים (ד' ז.) ושנא פשיטא ליה להש"ס צבל דוכתיב דשנוי עגלים כשנוי קדש כתיבתי
של רצה דשנוי בגמרא כאן בשנוי קדש כאן בשנוי עגלים אי נמי ממתני' דפרק בית שמיא (זבחים דף מו.) שם לשם דברים אצח נוצח
לשם אצח לשם וצח: ז] לשמן ושלא לשמן. צפ"ק דזבחים (ד' טו.) וסוקין דקמתן כלשמן ב"ל קאמר: ח] קרי נדר וקרי
יהא נדבה. משמע מהכא דכל היכא דכתיב נדר נדר דוקא ונדבה נדבה דוקא וצפ"ק דרי' (ד' ז.) לענין צל תאחר ואפילו לרי"מ
דפ"ק דחולין (ד' ז.) וס' ד"ה אבג) דדריש טוב אשר לא תדור טוב מזה ומזה שאינו ב' נודב כל עיקר אלמא קרי לנדבה נדר שאני הכא דדריש
מדשני קרא דביצוריה אי נמי צחולין דריש דכיון דחייס קרא לתקלה לא שנה נדר ולא שנה נדבה דצמרוייהו איכא למיחש אי נמי
משום דנדר נפקא לן מצי תחדל שמע מינה דטוב אשר לא תדור לנדבה תאח: וא] יאה נדבה. אע"ג דצפ"ק דרשא השנה
(ד' ז.) דריש ליה לענין צל תאחר דלא שייך לתאר שמיטה הכא דריש מפשטיה דקרא דמשמע דקרי ליה לנדר נדבה:
שמעיה

כל המנחות שנקמצו שלא לשמן. כגון שהמנדב מנחת מרחשת
והצולה וקמלה הכהן ולאמר הרניי קומץ לשם מחבת: כשרות.
וקומץ נקטר ושייריהן נאכלין: אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה. דלא ילא
ידי נדרו ונריך להציא אחרת לשם מרחשת: הוי' מנחת חוטא. כגון

היהא דמטמא מקדש דכתיב צהיקרא
(ה) ואם לא תשיג ידו לשתי תורים וגו':
ומנחת קנאות. מנחת סוטה שאם קמץ
שלא לשמן כגון לשם נדבה או נתן בכלי
את הקומץ שלא לשמן או הוליך או
מקטיר שלא לשמן או חישב באחת
מעבודות הללו הרניי עובד לשמו ושלא
לשמו: או שלא לשמו ושמו ושמו. צאלו שתי
מנחות פסולין ואין שרייהן נאכלין
ועושמא מפ' בגמ' והא דמנח או שלא
לשמו ולשמו דלא תימא לשמו ושלא לשמו
הוא דפסולה דתפיס לשון אחרון אצל
שלא לשמו ולשמו לא ב"ל קמ"ל דאף
ב' תחלת דבריו אדם נתפס אית לן:
ג] מ' מדקמיה אלא משמע דכל דיה
כמנחה כשרה אלא זה צלצד: ואסור
לשנויי. זה שינוי אחר כגון אש עבר
וקמלה שלא לשמה אסור לתת קומץ
בכלי שלא לשמה: נדבה. מתייה והא
נדר הוא דכתיב כאש נדרת ב' (ד' ז.)
אם כמה שנדרת עשית. לשמה
יהא נדר כלומר יאלת ידי נדרך ואם
לאו יהא נדבה ויציא אחרת לנדרו:
וגדבה

תורה אור השלם
א] מוצא ונעשית באשר
נדרת ליי' אלהיך נדרת
אשר נדרת נדרת:
[תורת מנ. ב.]

שנב

יחזקאל מד

תרגום

כַּאֲשֶׁר חִטָּאוּ בַּפֶּר: כַּ בְּכַלּוֹתְךָ מִחֲטָא תִּקְרִיב
 פֶּר בֶּן-בְּקָר תָּמִים וְאֵיל מִן-הַצֹּאן תָּמִים:
 כו וְהִקְרַבְתָּם לִפְנֵי יְהוָה וְהִשְׁלִיכוּ הַכֹּהֲנִים
 עֲלֵיהֶם מֶלַח וְהָעֵלוּ אוֹתָם עֲלֶה לִיהוָה:
 כז שִׁבְעַת יָמִים תַּעֲשֶׂה שְׁעִיר-חַטָּאת לַיּוֹם
 וּפֶר בֶּן-בְּקָר וְאֵיל מִן-הַצֹּאן תָּמִימִים יַעֲשׂוּ:
 כח שִׁבְעַת יָמִים יִכְפְּרוּ אֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְטָהְרוּ אֹתוֹ
 וּמִלְאוּ יָדוֹ (יָדָיו קָרִי): כו וַיִּכְלוּ אֶת-הַיָּמִים וְהָיָה
 בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהִלָּאָה יַעֲשׂוּ הַכֹּהֲנִים עַל-
 הַמִּזְבֵּחַ אֶת-עוֹלוֹתֵיכֶם וְאֶת-שְׁלַמֵּיכֶם וּרְצִאתִי
 אֶתְכֶם נָאִם אֲדַנִּי יְהוָה: ס מד א וַיֵּשֶׁב אֹתִי
 דְרֹךְ שַׁעַר הַמִּקְדָּשׁ הַחִיצוֹן הַפְּנֵה קָדָיִם וְהוּא
 סָגוּר: כו וַיֹּאמֶר אֵלַי יְהוָה הַשַּׁעַר הַזֶּה סָגוּר יִהְיֶה לֹא יִפְתָּח וְאִישׁ לֹא-
 יָבֹא בּוֹ כִּי יְהוָה אֱלֹהֵי-יִשְׂרָאֵל בָּא בּוֹ וְהָיָה סָגוּר: ג אֶת-הַנְּשִׂיאִם וְנָשִׂיא-
 הוּא יֵשֶׁב-בּוֹ לֶאֱכֹל (לֶאֱכֹל-קָרִי) לֶחֶם לִפְנֵי יְהוָה מִדְּרֹךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר

וְנִכְיָאוּ בְּתוֹרָא: כו בְּשִׁצְיוֹתֶיךָ מִלְּדַבְּרָא
 מִקְרִיב תוֹר בְּר תוֹרֵי שְׁלִים וְדָבַר מִן
 עֲנֵא שְׁלִים: כז וְתִקְרַבְנִינוּ קָדָם יי וְיִתְנֹנּוּ
 כְּנִגְיָא עֲלֵיהוֹן מִלְּתָא וְיִסְקוּן יִתְהוֹן
 עֲלֵתָא קָדָם יי: כח שְׁבַע יוֹמִין תַּעֲבִיד
 צְפִירָא דְחֲסִאתָא לְיוֹמָא וְתוֹר בְּר תוֹרֵי
 וְדָבַר מִן עֲנֵא שְׁלִימִין יַעֲבֹדוּן: כו שְׁבַע
 יוֹמִין יִכְפְּרוּן עַל מִדְּבַחָא וְדָבַח וְיִתִּיה
 וְיִקְרִיבוּן קוֹרְבָנֵיהּ: כו וְיִשְׁלֹמוּן יִת יוֹמֵא
 וְיִהִי בְיוֹמָא תְּמִינָאָה וְלִהְלֵא יַעֲבֹדוּן
 כְּנִגְיָא עַל מִדְּבַחָא יִת עֲלֹתְכוֹן יִת
 נִכְסֵת קוֹדְשִׁיכוֹן וְיִתְקַבְּלוּן קוֹרְבָנֵיכוֹן
 בְּרַעוּא אֲמַר יי אֱלֹהִים: א וְאֶתִּיב יִתִּי
 אוֹרַח תְּרַע מִקְדָּשָׁא בְּרָאָה דְפִתְיָה
 לְמִדְּיִנְתָּא וְהוּא אֲחִיד: ב וְאֲמַר יי לִי
 תְּרַע דְרִין אֲחִיד יִהָא וְלֹא יִתְפַתַּח וְאֲנִשׁ
 לֹא יַעוֹל בֵּיה אֲרִי יי אֱלֹהָא דִּישְׁרָאֵל
 אֲתַגְּלִי עֲלוּהִי וְיִהִי אֲחִיד: ג לְכָבֵא יְהִי
 רְבָא הוּא יִתִּיב בֵּיה לְמִכְּל לְחֵמָא קָדָם
 יי מְאוֹרַח אוֹלְמָא דְתַרְעָא יַעוֹל

מסורה דחכמ. ולשכה יפתוח באילים השערים שם ידיו את העלה. כחטאת כעלה וכמנחה. והעלה אשר יקריב הנשיא לה ששת כבשים. והקרבתם לפני ה' והשליכו: (כו) ידיו. ה' כתיב ידו וסימ' נסמר בסדר כי תשא: (א) סגור. ה' בקריאה וסי' וישב אותי דרך השער. ודבוריה השער הזה סגור יהיה ב' בפסוק. יהיה סגור ששת ימי המעשה. סגור חותם צר. וכל זה סגור וכו': (ג) נשיא. ד' קמצינ בספרא וסי' את הנשיא נשיא הוא. ועברי דוד. ודוד עברי. ונשיא מארץ: המורה אל. ה' ד' מ' וקרא' אל קודם לאזכרה בקריאה וסימן העמר והמזפה. השער הזה סגור יהיה. שים לבך

רשי"י

לכא כך הם על פי הדבור: (כג) מחטא. מלטהר:
 (כה) תמימים יעשו. לעולה: (כו) ורצאתי. לשון
 רגון: (ז) סגור יהיה. רבותינו העמידו המקרא הזה
 צפפוש הדרומי שהיה לשער ההיכל פשפש פתח קטן
 כך שנינו צמקת מדות שני פשפשין היו לו לשער
 הגדול אחד צדקס ואחד צנפון שצדקס לא נכנס בו
 אדם מעולם עליו מפורש ע"י יחזקאל השער הזה יהיה
 סגור: בא בו. לעמיד לכא: (ג) את הנשיא נשיא
 הוא וגו'. את הנשיא אני נותן רשות נשיא הוא ומשוב
 ואין דרכו לישב ולאכול עם שאר הכהנים בלשכות:
 הוא ישב בו. לאכל לחם. צמוך חללו: מדרך אולם
 השער יבוא. כשהוא נכנס למוך המזר הפנימית כדי
 ליכנס לשער קטן זה לאכול בו דרך אולם השער
 העזרה שצמורת יכנס למוך העזרה ובו צדק ישוב
 כשישוב ילא צאמו הדך שנכנס ולפי שהוא אומר
 למטה (מ"ו) צענין וצבא עם הארץ לפני ה' צמועדים
 הצא דרך וגו' שזו לעשות העזרה קפנדריא לפי
 שאותה ציאה לראיית פנים ונריך להראות יפה הוצרך
 לומר כאן צביאות של כל ימות השנה שלא יעשנה
 קפנדריא לפי שאין ציאה זו לראיית פנים כמו של
 רגלים וכן העיד עוד למטה צענין פעמים רבות,
 מלאמי. את הנשיא. כ"ג נשיא הוא ומחשיבותו יאה
 רשאי לאכול בשר ולחם קדשים צאמו שער שפומחין לו
 צענת אכילמו: מדרך אולם השער יבוא. דרך אולם

תולדות אהרן

הקרבנות. מנחות כא: סגור יהיה. תמיד לב לו:

ביאור הגר"א – יחזקאל פרק מד קסה

שהזכיר "האמה", פרושה: האמה הקטנה, שהיא הראשונה. שאמר, שבידו היו שתי אמות, וכתב בראשונה אמה ובשניה אמה וטפת, וכשמזכיר האמה, קאי על האמה הראשונה.

(טו) וההראל ארבע אמות. עכשיו מפרש מה שכתוב למעלה שההראל ארבע אמות, לא תטעה לאמר שהוא לבד ארבע אמות גובה, אלא עם הקרנות היה ארבע אמות גבהו, אבל הוא לבד לא היה רק שלוש אמות, והקרנות אמה אחת, ועם הכל היה ארבע אמות, דהיינו מן הסובב ולמעלה עד הקרנות והן בכלל.

(טז) והאריאל שתיים עשרה. פירוש, המזבח מלמעלה היה שתיים עשרה אמה ארך, ושתיים עשרה אמה רחב.

(יז) והעזרה ארבע עשרה. פירוש, הסובב היה ארבע עשרה אמה, כי לכל צד היה הסובב, והוא הנקרא "עזרה", יוצא אמה, כמ"ש למעלה. והגבול סביב. פירוש, חצי האמה הקטנה היה הגבול יוצא לחוץ, כמ"ש"ל. והחיק לה אמה. פירוש, לה, להסובב היה רוחב החיק אמה, אבל לחוץ לא היה בולט רק חצי אמה, מחמת הגבול שהיה מחובר לסובב כנגדה, ותחת הגבול היה אויר עד החיק, אבל לא היה מן החיק בולט לחוץ רק חצי אמה. ומעלתהו פנות קדים. כמ"ש¹: "כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין", ולכן אמר: "פנות קדים", דהיינו כשפונים לצד קדים והיא מקצוע דרומית מזרחית, כי הכבש היה בדרום ונטה למזרח יותר.

(יח) ביום העשותו. זה חנוכת המזבח. להעלות עליו עולה. זה הקטרת אימורים. ולזרוק עליו דם. זה מתן דמים.

(כ) על ארבע קרנתיו, אלו הקרנות. ואל ארבע פנות העזרה. זה הסובב. ואל הגבול סביב. זה הגבול חצי אמה שאצל הסובב. וחטאת אותו. זו ארבע מתנות שצריך חטוי באצבע עד למטה. וכפרתהו. זו שפיכת דמים ליסוד.

(כא) מפקד הבית. פירוש, שהיה קרקע מחוץ לבית מוכן לזה ושייך למקדש, והיינו "מפקד הבית".

(כו) שבעת ימים. שתי פעמים, היינו שיהיה שבעת ימים חוץ מיום ראשון. יכפרו את המזבח. פירוש, עם הפר של חטאת שהיה ביום ראשון. וטהרו אותו. פירוש בשעיר עזים לחטאת (ס"א: בשריפת החטאת). ומלאו ידיו. בעולות.

(כז) ורצאתי אתכם. אלו המנחות.

מד (א) וישב אותי. לפי שעד עתה היה בחצר הפנימית ועתה השיבו לחצר החיצונה, לפני שער הקדים, והיינו שער של עזרת נשים.

עבד וחצי בן חורין. ולמשנה ראשונה (ועי' בחגיגה פרק א' משנה א' בתוי"ט) דאל"כ לא צריך קרא הא גמרינן לה לה מאשה. וכמ"ש במסכת חגיגה: **קטנים**. דכתיב למען תהיה תורת ה' בפ"ך בשעה שהוא תדיר בה משמע אף כשהוא הגיע לחינוך פטור

מפני שאינו רגיל אצלו: ומתפילין. פי' דאתקש תפילין לקריאת שמע דכתיב וקשרתם ולמדתם. וגבי נשים ילפינן תפילין מדאתקש לקריאת שמע וגבי קטנים ילפינן קריאת שמע מתפילין ואמרינן שם תני כל מצות שאדם פטור אדם מוציא את הרבים ידי חובתן חוץ מברכת המזון ופריך הא תנינן כל שאינו חייב **בדבר** אינו מוציא כו' הא חייב מוציא אפי' כבר יצא. ומשני שאני בהמ"ז דכתיב ואכלת כו' מי שאכל הוא יברך. ר"י ורבי יהודה בן פזי הוו מתיבין לא מסתבר בק"ש שיהא כל אחד משנן בפיו לא מסתבר בתפלה שיהא כל אחד מבקש על עצמו רחמים. מכאן משמע כרש"י שמפרש גבי פורס על שמע שאפילו בשביל אחד יכול לפרוס. ואפילו מי שכבר שמע בעצמו יכול לפרוס. דכאן לא אמר שלא מסתבר אלא בתפלה וקריאת שמע. אך נראה שלא דמיא ק"ש לתפלה. דק"ש אינו יכול להוציא אפילו לא

ומשני ק"ש כו' פירוש דלא חזר מתירוצא קמא שיש חילוק בין דאית בו מלך העולם לשאין בו מלך העולם. ושלשה חלוקים בדבר. דבר שהוא מן התורה יכול לברך בפה כמו קריאת שמע ובהמ"ז ודבר שהוא מדרבנן אך שיש בו מלך העולם מהרהר

ודבר שהוא מדרבנן ואין בו מלכות שמים כמו תפלה אינו רשאי לברך אפי' (בתפלה) בהרהור. וכן הוא בהדיא בירושלמי מדמפרש מאי מהרהר הברכה מתניתין במקום שאין בו מים וכרכי מאיר דתנא כו' אבל אם יש לו מים צריך לטבול דאינו רשאי אפילו להרהר ור"י דסבר מברך אם אין לו מים דווקא וכן הוא בירושלמי על מתניתין דהיה עומד כו' ברם ר"י אפילו בינו לבין עצמו אינו מפסיק בשאין לו מים אבל אם יש לו מים אף ר"י מודה שהוא מפסיק והא דאמרינן בגמרא עשאן ר"י כהלכות דרך ארץ ושם איירי שהיו לו מים ואמרו שם אע"פ שמיקל אני כו' היינו לא כהלכות דרך ארץ ממש דבהלכות דרך ארץ אע"פ שיש לו מים א"צ אבל כאן דווקא שאין לו מים ואפי' ק"ש אינו יכול לקרות אם יש לו מים עד שיטבול וכן הוא מפרש בירושלמי עיר שמעיינה רחוק הרי זה קורא קריאת שמע ויורד וטובל ועולה ומתפלל הרי דוקא שמעיינה רחוק:

פְּטוּרֵין מִקְרִיאַת שְׁמַע וּמִן הַתְּפִילִין, וְחַיִּיבֵין בַּתְּפִלָּה וּבַמְזוּזָה וּבְכַרְבַּת הַמְּזוּזָה: ד בַּעַל קָרִי מְהַרְהֵר בְּלִבּוֹ וְאִינוּ מְבָרְךְ, לֹא לְפָנֶיהָ וְלֹא לְאַחֶרֶיהָ. וְעַל הַמְּזוּזָה מְבָרְךְ לְאַחֶרֶיךָ, וְאִינוּ מְבָרְךְ לְפָנֶיךָ. רַבִּי יְהוּדָה אֹמֵר, מְבָרְךְ לְפָנֶיךָ וְלְאַחֶרֶיךָ: ה הִיךָ עוֹמֵד בַּתְּפִלָּה, וְנוֹכֵחַ שְׁהוּא בַּעַל קָרִי, לֹא יַפְסִיק, אֲלֵא יִקְצֹר. וְיָדָה לְטַבּוּל, אִם יָכוֹל לַעֲלוֹת וּלְהַתְּפַסּוֹת וּלְקָרוֹת עַד שְׁלֹא תִגַּץ הַחֲמָה, יַעֲלֶה וְיִתְכַסֶּה וְיִקְרָא. וְאִם לֹא, יִתְכַסֶּה בְּמִים וְיִקְרָא. אֲבָל לֹא יִתְכַסֶּה, לֹא בְּמִים הַרְעִים וְלֹא בְּמֵי הַמְּשָׁרָה, עַד שִׁיטִּיל לְתוֹכָן מִים. וּבְמָה יִרְחִיק מֵהֶם וּמֵן הַצּוֹאֵה, אַרְבַּע אַמּוֹת: ו זָב שְׂרָאָה קָרִי, וְנָדָה שְׁפִלְטָה שְׂכַבְתָּ זָרַע, וְהַמְּשַׁמֶּשֶׁת שְׂרָאָתָה נָדָה, צְרִיכִין טְבִילָה, וְרַבִּי יְהוּדָה פּוֹטֵר:

פרק ד א תפלת השחר, עד חצות. רבי יהודה אומר, עד ארבע שעות. תפלת המנחה עד הערב. רבי יהודה אומר, עד

קרא דק"ש צריך כל אחד ואחד לקרות. כמו שכתבתי בסוף תענית כל אחד ואחד קורין כקורא את שמע. וכן במס' סוטה פרק ה' משנה ו' ובתפלה משמע שאם לא יצא עדיין יכול להוציא וכן משמע לשון קורים כמ"ש לעיל ע"ש: **וחייבין כו' בהמ"ז** מספקא ליה אי מדאורייתא אי מדרבנן ונפקא מיניה אם יכול להוציא ורצו למפשט מהא דתני אבל אמרו אשה מברכת לבעלה כו' ומשני שלא אכלו שיעור דאורייתא ובירושלמי משני תפתר שעונה אחריהן. פי' שיאמר עמהן מלה במלה. וכאן משמע שיכולין לברך לקטן אעפ"י שאינו צריך עם אזכרת השם:

ד בעל קרי מהרהר בלבו ואינו כו' פי' מהרהר את הברכה ואינו מברך אותן בפה לא לפניה ולא לאחריה ועל המזון מברך לאחרי בפה ר"י אומר מברך כו' בפה אבל בק"ש וודאי קורא בפה דבהדיא אמרינן בגמרא לקמן בעל קרי שאין לו מים קורא ק"ש ואינו מברך כו' אבל מהרהר כו' והם דברי ר"מ שהוא סתם מתני' דהכא ולהכי לא פריך הגמ' אלא מר"י אר"י ולא מר"מ אר"מ. והא דאמרינן שם בגמרא ור"ח אמר כו' למה מהרהר כו' ונגרוס כו' הוא הכל בברכות וע"פ זה מתורץ מה שהקשו התוס' שם בד"ה והרי תפלה אמאי שביק בבא דק"ש וכו' וק"ש ודאי יכול לקרות אפי' בפה ומה שאמר בדבר שהציבור עסוקין היינו ברכות ומה שפריך שם והרי בהמ"ז כו' יש שם נוסחאות שונות והנוסחא האמיתית נראה הוא כך והרי בהמ"ז דאית ביה מ"ש ותנן על המזון כו' ומשני ק"ש ובהמ"ז דאורייתא ותפלה דרבנן ולא גרסינן אלא והכי פירושו מלכות שמים הוא מלך העולם כמ"ש רש"י ע"ש בד"ה דלית ביה כו' ופריך והרי ברכת המזון פירוש בין לפניה בין לאחריה דאית ביה מלכות שמים שבשניהם יש מלך העולם ואעפ"כ תנן שלאחרי מברך ולפניו אינו מברך

ה היתה עומד בתפלה ונוכר. דווקא נזכר אבל להתחיל לא. ואמרי' בירושלמי מתניתין ברבים אבל בינו לבין עצמו מפסיק וכר"מ ברם כר"י אפי' בינו לבין עצמו כמ"ש לעיל: **אבל לא יתכסה במים כו' מתני' בעכורין אבל בצוללין לא ואם הוא יכול לעכרן ברגליו יעכור: לא במים הרעים כו' בירושלמי נבילה שנסרחה מרחיקין ממנה ד' אמות** אמר רבי אבינא מתניתין אמרה כן וכמה יתרחק מהן כו' פי' משמע שצריך מכל מה שיש בה ריח רע להתרחק שקאי גם על מי משרה ומשני שאין ראייה ממתני' דמתני' איירי במשרה של כובסין שיש בה צואה בבגדים של קטנים ופריך הא תנן מים הרעים כו' משמע מים סרוחין וש"מ שצריך להרחיק מכל מה שיש ריח רע. (וצריך לעיין בחיבור רבינו על ש"ע): **ו זב שראה**. דווקא שראה קרי אבל זב וזבה ונדה ויולדת כולן לומדין תורה. והמשמשת שראתה נדה לרבותא דר"י קתני אבל בעל קרי גרידא מחייב אבל לרבנן אפי' נדה שפלטה ש"ז וכן זב שראה קרי צריכין טבילה כמ"ש בגמרא כ"א ב' ע"ש:

פרק ד א עד חצות. כנגד תמידין תקנום ותמיד של שחר היה קרב והולך עד חצות: עד ארבע שעות. דר' יהודה סבר דתמיד של שחר היה קרב בד' שעות ועד בכלל: עד הערב. היינו עד שקיעת החמה אבל אחר שקיעת החמה תו לא היה קרב ואז התחלת זמן איברים ופדרים וכמ"ש בתמורה ריש פרק ב' מנין לנסכים כו' ומה שקראו לאותה תפלה מנחה נראה מהכא שזמנה בשעת זמן מנחת תמיד של בין הערבים ולפי זה מתורץ מה שאמרו שזמנה בשעת שחיטת תמיד של מנחה קטנה (ב"ש) בט' ומחצה דאז לאו זמן הקרבת התמיד כי הקרבת התמיד היה מח' ומחצה עד ט' ומחצה וגם הא אמרו שזמן מנחה גדולה מו' ומחצה שאז

הוא זמן שחיטת התמיד ומנחה קטנה שאמרו לזמן של סוף הקרבנות והיינו שלא אמרו תפלת המנחה בזמן הקרבנות התמיד אלא הקרבנות המנחה והקרבנות המנחה היה אחר הקרבנות התמיד דהיינו ט' ומחצה ומה שקבעו זמן תפלת השחר משהאיר היום כמ"ש הרא"ש שאז

הוא זמן שחיטת התמיד ותפלת המנחה קבעו בשעת הקרבנות המנחה ולא בשחיטת התמיד היינו מפני שכתוב ייראוך עם שמש וקאי על ב' תפלות אלו כמ"ש בגמרא ותפלות כנגד תמידין תקנו ותמיד היינו עם כל מה ששייך לו לכך בבוקר שהיו צריכים להקדים כל מה שיכול כדי שיהיה עם השמש קבעוה בזמן שחיטת התמיד שאז הוא התחלת התמיד אבל בלילה שהיו צריכין לאחר כל מה שיכול כדי שיהיה עם שמש

קבעוה בזמן הקרבנות המנחה שהוא סוף התמיד אבל בשעת הדחק יכולין להתפלל בזמן מנחה גדולה שהוא זמן שחיטה שאז הוא זמן התחלת התמיד ולכך תפלת המנחה צריכין לזוהר בה יותר משאר תפלות כי היא נקבעה בזמן המנחה והמנחה היא רצויה יותר מכל התפלות ומכל הקרבנות כמ"ש מנחת זכרון שמזכרת תמיד לפני הקב"ה וכן באליהו כתיב ויהי בעלות המנחה פי' בזמן הקרבנות המנחה שאז הוא עת רצון ולכך אמרו שלעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה כנ"ל: **עד פלג המנחה.** פי' דר"י סבר דהרי על כרחך לא היה קרב המנחה אלא עד פלג המנחה שהרי היו צריכין להקריב אחר כך החביתין וגם הנסכים ואמרו הלוי שירה ואח"כ הדלקת הנרות לכך תפלת המנחה נמי אינו אלא עד פלג המנחה: **אין לה קבע.** פירוש אין לה זמן בפני עצמו אלא זמנה בזמן שאין יכולין להתפלל שאר תפלות דהיינו בין מנחה לשחרית ולר"י מתפלל מנחה עד פלג המנחה ומתחיל זמן מעריב מפלג המנחה ואילך ולרבנן שזמן המנחה עד הערב מתחלת זמנה מערב של ערבית ולפ"ז אתי שפיר מה שאמרו רב צלי של שבת בערב שבת ש"מ דהלכה כר"י דלכאורה מאי תלוי זמן מנחה במעריב ובמעריב לא מצינו שפליגי ר"י ורבנן אבל לפי מ"ש הוא שפיר: **ושל מוספין כל היום.** מפני שקרבן מוסף היו יכולין להקריב כל היום משהאיר היום עד הערב ומ"ש להקריב תחילה התמיד של שחר וגם אח"כ התמיד של בין הערבים היינו למצוה ולא לעכב ומה שאמרו בתוספתא פסולין היינו מדרבנן וכן פירשו התוס' פסחים ס"ב פ' תמיד נשחט ובזבחים ע"ט:

ב מה מקום. מה זמן יש לך פי' באיזה זמן נתפלל אותה. **אמר להם כו.** פי' אין לה זמן כלל אלא בכניסתו כו': **הודיה על חלקי.** ירושלמי אמר רבי אבין הודיה לאל שחלק לי דעה ומעשה טוב:

ג ר"ג אומר כו' שמונה עשרה. בגמ' אמרו הני י"ח הם נגד י"ח חוליות שבשדרה וכנגד י"ח אזכרות שבקריאת שמע וכנגד י"ח פסוקים שבשירה עד כי בא סוס כו' וכנגד י"ח אזכרות שמן ויושע עד כי בא כו'. ואנשי כנסת הגדולה רצו שיאמר כל אחד שם י"ח שמות מיוחדים לכן תקנו אח"כ לומר ג' פסוקים אחרים כי לה' כו'. ועלו כו'. ביום ההוא כו'. וגם הם פסוקי מלכות להשלים לפי שסיימו בה' ימלוך וגם התחילו מיושע דעם זה הוא י"ח שמות. וכנגד י"ח אזכרות שבמזמור לדוד הבו. ונגד י"ח יראה שכתוב במשלי. ובירושלמי אמרו נגד י"ח מזמורים עד יענך ה' ביום צרה. ואמרו שם אמר ר' לוי כנגד י"ח אזכרות שבהבו לה' כו'. אמר משניות <וילנא החדש> - א זרעים / משניות. וילנא החדש. [עמוד 149] {72607}

ר"ה אם יאמר לך אדם תשע עשרה הן אמור לו של מינין ביבנה כבר תיקנו התיב ראב"י קומי כו' והא כתיב אל הכבוד אמר ליה והא תני כולל של מינים ושל פושעים במכניע זדים. ושל זקנים ושל גרים במבטח לצדיקים. ושל דוד בבונה ירושלים. אית לך מספקא לכל חדא וחדא מנהון. והנה הירושלמי אינו מוכן כלל. ונראה שכצ"ל. והא שבע עשרה הן. א"ל של מינים כו' התיב כו'. א"ל תני ושל דוד בבונה ירושלים. א"ל והתני כולל של מינים ושל פושעים במכניע זדים. ושל גרים במבטח לצדיקים. אית לך לכל חדא וחדא מנהון. ופי' דפריך והא י"ז דבנוסחא ירושלמי הוא צמח דוד בכלל בונה ירושלים כמ"ש לקמן. ולכן בפיוט של פורים עשה הפייטן של ברכת את צמח בכלל בונה ירושלים. וטעות הוא בסידורים מה שכלל בשומע תפלה. ומשני ברכת המינים ביבנה תקנוה. ועם ברכת המינים הוא י"ח ולא כהגמ' שלנו התיב ראב"י כו' והא כתיב אל הכבוד כו' פי' א"כ הרי הוא י"ט אזכרות והברכות אינן אלא י"ח. ומשני תני כולל של דוד בבונה ירושלים. והרי אותה אזכרה נגד של דוד שהוא בכלל בונה ירושלים. והקשה והא תני כולל של זדים כו'. פי' ואם אתה חושב גם מה שכללם א"כ אתה צריך להביא אזכרות גם נגד זדים ופושעים וגרים. וכי אית לך לכל חדא וחדא וחזר מזה ואמרו אזכרת דר' חנינא בשם ר' פנחס כנגד י"ח פעמים אבות הכתובים בתורה אברהם ויצחק ויעקב. אם יאמר לך אדם י"ט הן. אמור לו והנה ה' נצב עליו לית הוא מנהון. ואם יאמר לך אדם י"ז הן. אמור לו ויקרא בהם שמי ושם אבותי מנהון. וקשה דאם אתה רוצה לחשוב כמו ויקרא בהם שמי כו'. הלא תמצא הרבה וגם הרבה יש אשר כתיב אברהם ויצחק. ונראה שהירושלמי אינו חושב אלא מה שכתוב אברהם ויצחק ויעקב כסדר והן י"ז פעמים בתורה. א' בפ' ויחי. וה' בפ' שמות. וב' בפ' וארא. וא' בפ' כי תשא. וא' בפ' מטות. וא' בפ' דברים. וא' בפ' ואתחנן. וב' בפרשת עקב. וב' בפ' נצבים. וא' בפ' וזאת הברכה. הרי י"ז. ויש עוד שני פעמים הג' אבות ביחד. והן ב' פעמים והוא זכור לאברהם ליצחק ולישראל עבדיך. וא' בפ' בחקותי. וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק ואף את בריתי אברהם. וע"ז פריך בירושלמי. ואם יאמר לך אדם י"ט. אמור. וזכרתי את בריתי כו' לית מנהון כצ"ל. והיינו מפני שאינו כסדר ופריך אם אינו חשיב אלא מ"ש אברהם יצחק ויעקב כסדר. א"כ אינן אלא י"ז. ומשני. זכור לאברהם ליצחק ולישראל מנהון כצ"ל. פי' אע"פ שכתוב ישראל מ"מ כיון דכתיב כסדר הוא מן המנין ישראל היינו יעקב. ועוד אמרו שם שהם כנגד צוים שבפ' שניה שבמשכן. פי' בפ' פקודי כתיב י"ח פעמים כאשר צוה ה'.

אמר ר"ח בן ווא ובלבד מן ואתו אהליאב. פי' שבפ' פקודי כתיב י"ט פעמים. והת"ק אינו חושב מה שכתוב בפ' ויביאו את המשכן שני פעמים. א' ככל אשר צוה ה' את משה כו'. ב' וירא משה כו'. והנה עשו כאשר צוה ה'. ואינו חושב את הציווי של וירא משה כי זה הוא כלל שראה שהם עשו הכל כאשר צוה ה' ואינו מן המנין. ור"ח סבר שהראשון הוא הכלל הכולל ואינו חושב אלא מן ואהליאב ולמטה. ועוד אמרו שהן כנגד י"ח פעמים משה ואהרן שנאמר אליהם הדיבור שכתוב בתורה. דהיינו ג' בפ' וארא. ויצום אל בני ישראל כו'. כי ידבר אליכם כו' קחו לכם מלא חפניכם כו'. ב' בפ' בא. החודש הזה לכם כו'. זאת חוקת הפסח כו'. א' בפ' הודפס מאתר אוצר החכמה

קמח שערי שער א אות מב תשובה

אתה" - שעשית תשובה. כי עתה יעיר עליך - עתה אחרי התשובה שעשית, יעיר עליך כל הצדקות שעשית מלפנים ואשר היה ביתך פתוח לרוחה ונטעת אשל אכסניה, כמו שכתוב (איוב לא לב) דלתי לארח אפתח, וקדם התשובה לא היו צדקותיך מגינות עליך, ואחרי שובך וסר עונך, יעיר זכותך, ושלם נות צדקה. ונשלמה פרים שפתינו - יחשוב ודוינו כחטאת פרים לרצון לנו לפניך. והזכיר "פרים", כי חטאת פר היתה פנימית, והיו מזין מדמה על הפרכת ועל מזבח הזהב.

מב. ועוד יתפלל בעל התשובה אל השם למחות כעב

— פירוש וביאור —

כן יורה חטאים בדרך³⁷, ולאחר ששב בתשובה, כי עתה יעיר עליך - עתה אחרי התשובה שעשית, יעיר עליך כל הצדקות שעשית מלפנים - שיתעורר כח ואור כל הצדקות שעשה בעבר, ואשר היה ביתך פתוח לרוחה, ונטעת אשל אכסניה. כמיש דלתי לאורח אפתח, ולא כדרך העולם. וקדם התשובה לא היו צדקותיך מגינות עליך - לפי שהיה חסר באורם וזיום, ואחרי שובך וסר עונך, יעיר זכותך ושלם נות צדקה. ומסיים הפסוק בהושע, ונשלמה פרים שפתינו, זוהי החפלה, יחשוב וידוינו כחטאת פרים לרצון לנו לפניך. ומדוע הזכיר "פרים", כי חטאת פר היתה פנימית, והיו מזין מדמה על הפרכות ועל מזבח הזהב - וזוהי הכפרה הגדולה שיש, ועל זה אנו מבקשים שיחשב וידוי שפתינו כאילו הקרבנו קרבן חטאת פנימי³⁸.

***

מב. ועוד יתפלל בעל התשובה אל השם, למחות - שהקב"ה ימחוק כעב

— הערות —

38. עיין בעיונים בסוף הספר סימן ב'.

שערי שער א אות מב תשובה קמט

**פִּשְׁעֵיו וְכַעֲנַן חַטָּאתָיו, וְשִׁיחֻפוּץ בּוֹ וַיִּרְצֶהוּ וַיַּעֲתֶר לוֹ כַּאֲשֶׁר
אִם לֹא חָטָא, כְּעִנְיָן שְׁכָתוּב בְּדִבְרֵי אֱלֹהִים עַל בְּעַל
הַתְּשׁוּבָה אַחֲרֵי הַיִּסּוּרִים (שם לג כו) יַעֲתֶר אֶל אֱלֹהֵי וַיִּרְצֶהוּ,
כִּי יִתְכַן לְהִיּוֹת הָעוֹן נִסְלַח וְנִפְדָּה מִן הַיִּסּוּרִים וּמִכָּל גְּזֵרָה,
וְאִין לְשֵׁם חֲפֵץ בּוֹ, וּמִנְחָה לֹא יִרְצֶה מִיָּדוֹ. וְתַאֲוֹת הַצְּדִיקִים
מִן הַהֲצִלְחוֹת, לְהַפְקֵן רְצוֹן מֵהַשֵּׁם וְשִׁיחֻפוּץ בָּהֶם. וְרִצּוֹנוֹ -
הַחַיִּים הַקְּיָמִים וְהָאֲמִתִּיִּים וְהָאוֹר הַגָּדוֹל הַפּוֹלֵל כָּל**

— פירוש וכיאר —

פִּשְׁעֵיו - כמו ענן שלאחר שהסתיים לא נשאר ממנו זכר, כך ימחוק הקב"ה את הפשעים שעשה האדם במזיד ובמרד. וכענן חטאתיו - והחטאים והעוונות שעשאם בשוגג, יתנקו ויעלמו כענן, ושיחפוז בו וירצהו - ולאחר שהקב"ה ניקה אותו מהחטאים, יחפוז וישתוקק לו. ויעתר לו - וישמע לקול תפילתו, ויענה לו על כל בקשותיו כאשר אם לא חטא - כמו שהיה במצב שלפני החטא. כענין שכתוב בדברי אליהוא על בעל התשובה אפילו אחרי היסורים שסבל עבור חטאיו והיסורים הם מחלקי הכפרה, עדיין צריך; יעתר - ירבה בתפלה אל אלוה וירצהו - שמתבאר שם, שגם לאחר שאיוב קיבל את היסורים, עדיין התפלל איוב שהקב"ה יאזין לתפילתו וימלא את משאלותיו. ולכאורה הרי הקב"ה כבר ניקה את איוב מהעוונות על ידי הייסורים, ואם כן מדוע היה צריך איוב לבקש שהקב"ה יעתר אליו וירצהו? ומבאר רבינו יונה, כי יתכן להיות העון נסלח ונפדה מן הייסורים ומכל גזרה - על אף שהעון כופר, וניצל מן הייסורים ומכל גזרות רעות - ולמרות זאת; ואין לה' חפץ בו - אין הקב"ה חפץ יותר באותו אדם, ומנחה לא ירצה מידו - הקב"ה לא חפץ בקרבנותיו ועבודתו. למרות שהקב"ה רחץ את האדם מן החטאים, והציל אותו מן הייסורים ומן הגזרות רעות. אבל כביכול הקב"ה אומר - אין לי אמן באדם זה ואיני חפץ בו, ולכן צריך הבעל תשובה להתפלל על זה תפלה מיוחדת. ותאות - ותשוקת הצדיקים מן ההצלחות כאשר הם מתפללים ואומרים 'אנא ה' הצליחה נא', בקשתם היא, להפק רצון מהשם - למצא חן בעיני ה', ושיחפוז בהם הקב"ה וירצה בעבודתם. ורצונו של הקב"ה באדם הוא המביא את החיים הקימים והאמתיים והאור הגדול המולץ כל